

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Filipem Skřivanem v právní věci

žalobkyně: **J. V.**
bytem X.
zastoupena Mgr. Monikou Minaříkovou
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 12. 2019, č. j. MPSV-2019/253228-921,
sp. zn. SZ/MPSV-2018/250359-921,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 19. 12. 2019, č. j. MPSV-2019/253228-921, sp. zn. SZ/MPSV-2018/250359-921, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobkyni se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

III. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Brně (dále jen „úřad práce“) rozhodnutím ze dne 13. 11. 2018, č. j. 73677/2018/ZNO, zamítl návrh žalobkyně na zvýšení příspěvku na péči dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“) a rozhodl poskytovat příspěvek v nezměněné výši 4 400 Kč měsíčně, neboť žalobkyně z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezvládá 6 základních životních potřeb – mobilitu, stravování, oblékání a obouvání, tělesnou hygienu, osobní aktivity a péči o domácnost. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobkyně a rozhodnutí úřadu práce potvrdil. Na rozdíl od úřadu práce dospěl k závěru, že žalobkyně zvládá základní životní potřebu stravování a naopak nezvládá základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby, na posouzení stupně závislosti však tato skutečnost vliv neměla.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podala žalobkyně včasnou žalobu. Namítá, že žádost o zvýšení příspěvku na péči podala proto, že její zdravotní stav se zhoršil – musela začít nosit pleny pro seniory a nepamatuje si užívání léků – při pobytu v nemocnici si zaměnila ranní léky za večerní. Nezvládá tudíž také základní životní potřeby výkon fyziologické potřeby a péči o zdraví. Posudková komise žalovaného však následně nahradila životní potřebu stravování životní potřebou výkon fyziologické potřeby s odůvodněním, že *„všechny aktivity prováděné v rámci základní životní potřeby stravování lze provést vsedě, kdy faktické místo servírování a stravování je sloučeno“*, tedy, jak žalobkyně pochopila, může se stravovat u lednice či sporáku.
3. Ve vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „prováděcí vyhláška“) je však pro zvládání základní životní potřeby stravování nutná schopnost přemístit nápoj a stravu na místo konzumace, rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, což žalobkyně nezvládá. V zápisu o sociálním šetření je jasně napsáno, že stravu musí mít žalobkyně naporcovanou a nachystanou na stole. Celkem dvakrát jí tato potřeba byla uznána, dokonce v obou případech s tím, že posouzení má trvalou platnost. Žalovaný nerespektuje přesné znění zákona ani výsledky sociálního šetření. Posudková komise navíc při samotném vyšetření na necitlivost ruky žalobkyně reagovala komentářem, že to žalobkyně určitě musí cítit. Žalobkyně proto navrhuje, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

4. Žalovaný uvádí, že napadené rozhodnutí i zdravotní posudek obsahují podrobný popis podkladů a úvah žalovaného při hodnocení žalobkyní namítaných základních životních potřeb. Posudková komise vychází z obsahu zdravotní dokumentace a podpůrně také z výsledků sociálního šetření. Míru popsané pomoci při sociálním šetření musí posuzující lékař dát do souvislosti s objektivizovaným nepříznivým zdravotním stavem. V rámci

těchto východisek byly výsledky sociálního šetření zohledněny. Žalovaný má za to, že se nedopustil žádného pochybení a navrhuje žalobu jako nedůvodnou zamítnout.

IV. Posouzení věci krajským soudem

5. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
6. Žaloba je důvodná.
7. Předpokladem pro vznik nároku na příspěvek na péči je závislost žadatele na pomoci jiné osoby při zvládání základních životních potřeb dle § 7 odst. 2 a § 8 zákona o sociálních službách. Podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách *pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu*. Podle odst. 6 téhož ustanovení *bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis*. Podle § 1 odst. 1 prováděcí vyhlášky *schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce*. Podrobná kritéria pro posuzování schopnosti zvládat základní životní potřeby tedy obsahuje příloha č. 1 prováděcí vyhlášky. *Pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat (§ 2a prováděcí vyhlášky)*.
8. Ustanovení § 1 odst. 4 vyhlášky současně dodává, že *za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu*. Přijatelným standardem se rozumí *zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby*.
9. Stupeň závislosti osoby obligatorně posuzuje posudkový lékař, resp. v odvolacím řízení posudková komise žalovaného. Posudek ve věci příspěvku na péči musí být úplný, jednoznačný a přesvědčivý. Posudkový lékař se musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaná osoba namítá, a vyjádřit se k její schopnosti zvládat aktivity vyjmenované u jednotlivých životních potřeb v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky a své úvahy opřít o dostatečně zjištěný skutkový stav. Posudek je rozhodujícím důkazem v řízení o přiznání příspěvku na péči, pokud nevzbuzuje pochyby o své celistvosti a přesvědčivosti a neexistují jiné důkazy, které jeho správnost zpochybňují (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2014, č. j. 3 Ads 77/2013 - 22, ze dne 30. 7. 2015, č. j. 9 Ads 35/2015 - 44, ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015 - 27, ze dne 29. 8. 2016, č. j. 4 Ads 100/2016 - 25). Posudkový závěr musí být náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý a srozumitelný i pro správní soud, který nemá, a ani nemůže mít, odborné lékařské znalosti. Soud ověřuje, zda posudek posudkové komise

Ministerstva práce a sociálních věcí je úplný a přesvědčivý ve výše uvedeném smyslu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2017, č. j. 8 Ads 136/2017 – 35).

10. V žalobě žalobkyně popisuje, že o zvýšení příspěvku na péči požádala také s ohledem na základní životní potřebu péči o zdraví (uvádí, že při hospitalizaci zaměnila ranní léky za večerní). Tato tvrzení však v žalobě dále nerozvíjí. Lze proto pouze ve stručnosti odkázat na zdravotní posudek žalovaného i výsledky sociálního šetření, z nichž nevyplývají žádná omezení žalobkyně v oblasti duševních kompetencí.
11. Důsledkem nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně, jehož příčinou je zejména morbidní obezita a diabetes s periferní neuropatií, je naopak řada omezení fyzického rázu. Předmětem sporu činí žalobkyně v žalobě závěr o zvládání základní životní potřeby stravování.
12. Za schopnost zvládat základní životní potřebu stravování se považuje stav, kdy osoba je schopna *vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nalít nápoj, rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, najíst se a napít, dodržovat stanovený dietní režim, konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, přemístit nápoj a stravu na místo konzumace*.
13. Ke zvládání základní životní potřeby stravování se v záznamu o sociálním šetření ze dne 3. 10. 2018 uvádí, že žalobkyni stravu porcuje a servíruje rodina, nají se lžící a napije z hrnku sama, přenést sklenici z jednoho místa na druhé sama nezvládne. Žalobkyně se pohybuje pouze s chodítkem. Nezvládne napsat jednoduchou větu, zvládne se s obtížemi podepsat – podpis je roztřesený. Jemná motorika je narušená.
14. Posudkový lékař OSSZ uznal u žalobkyně základní životní potřebu stravování jako nezvládanou.
15. Posudková komise žalovaného ve svém posudku uvedla, že u žalobkyně je chůze možná pouze s čtyřkolovým chodítkem ve výrazném předklonu. Na horních končetinách není přítomno výrazné omezení funkce, dle EMG vyšetření byl prokázán oboustranně syndrom karpálního tunelu. K základní životní potřebě stravování posudková komise žalovaného konkrétně uvádí, že dle sociálního šetření se žalobkyně nají lžící, napije z hrnku a je schopná výběru potravin při diabetické dietě. Všechny aktivity prováděné v rámci základní životní potřeby stravování lze provést vsedě, kdy faktické místo servírování a stravování je sloučeno. Příprava a nákup stravy se hodnotí v rámci životní potřeby péče o domácnost.
16. Krajský soud hodnocení posudkové komise, z něhož žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel, shledal nedostatečným a nesprávným. Východiskem úvah soudu je skutečnost, že nezvládnutí jedné z dílčích aktivit vymezených v příloze prováděcí vyhlášky pro danou potřebu je podmínkou dostačující k tomu, aby byl žadatel uznán osobou neschopnou zvládat příslušnou základní životní potřebu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013 – 32).
17. Co se týče aktivity porcování stravy, ze skutečností zjištěných v průběhu řízení dle krajského soudu nevyplývá, že by žalobkyně nebyla schopna tuto aktivitu sama zvládnout a závěry posudkové komise jsou v tomto ohledu přesvědčivé. Jak již bylo řečeno, žalobkyně nemá žádné omezení v oblasti duševních kompetencí a ani motorika horních

končetin není narušena do té míry, že by vylučovala porcování stravy alespoň lžící, což dokládá i osobní vyšetření žalobkyně před posudkovou komisí žalovaného.

18. Aktivitami nutnými pro zvládání základní životní potřeby stravování jsou ovšem také servírování a přemístění stravy a nápoje na místo konzumace. Pokud by soud přijal zobecňující závěr žalovaného (vyjádřený také v posudkovém hodnocení), že všechny aktivity v rámci základní životní potřeby stravování lze „provést vsedě, kdy faktické místo servírování a stravování je sloučeno“, byl by obsah uvedené aktivity pro účely zkoumání jejího zvládání v podstatě vyprázdněn. Výklad právního předpisu provedený správními orgány, potažmo soudy, však k takovému výsledku vést nemůže. Jinými slovy, závěr, že osoba zvládá přemístit nápoj a stravu z místa přípravy na místo konzumace, nelze odůvodnit tím, že nápoj a stravu není třeba přemísťovat.
19. Jiné úvahy ke zvládání aktivit servírování a přemístění stravy a nápoje na místo konzumace, které se zkoumají v rámci hodnocení namítané základní potřeby, napadené rozhodnutí ani zdravotní posudek neobsahují. Zdravotní posudek proto nesplňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a napadené rozhodnutí, které z jeho obsahu vychází, tak nemůže obstát.
20. Krajský soud dodává, že samotná skutečnost, že posuzovaná osoba je schopna se samostatně pohybovat pouze v chodítku (ev. na vozíku či s oporou 2 francouzských holí) ještě sama o sobě nemusí nutně znamenat, že není schopna zvládat servírování či přemístění nápoje a stravy (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 1. 2021, č. j. 2 Ads 80/2019 – 31). Skutečnost, že tato osoba nutně používá obě horní končetiny k tomu, aby vůbec byla schopna pohybu, však implikuje, že zdravotní posudek by se v takových případech měl zvládáním daných aktivit podrobněji zabývat a své závěry podložit odpovídajícím odůvodněním.
21. Tím spíše je třeba na tomto požadavku na odůvodnění posudku komise žalovaného trvat v případě, že v minulosti byla u dospělé osoby bez zásadních změn skutkových okolností tato základní životní potřeba uznána za nezvládanou a za nezvládanou ji uznal i posudkový lékař v prvostupňovém řízení, nezvládání daných aktivit se uvádí ve zprávě ze sociálního šetření, a z lékařského posouzení vyplývá i určité omezení funkce horních končetin (třebaže samo o sobě by toto omezení nebylo posudkově významné). Krajský soud nepochybně, že obecně může dojít k rozdílnému hodnocení jednotlivých základních životních potřeb pro účely řízení o příspěvku na péči ze strany posudkové komise žalovaného oproti posudkovému lékaři OSSZ a výsledkům sociálního šetření. Krajský soud však žalovanému a posudkové komisi vytýká především to, že zvládání těchto aktivit vyhodnotili oproti uvedeným podkladům rozdílně, aniž by se zvládáním shora uvedených aktivit konkrétněji zabývali (krom závěru, že stravování lze provést vsedě v místě servírování, který krajský soud odmítl).
22. Z těchto důvodů považuje krajský soud posouzení základní životní potřeby stravování za nedostatečné a závěry žalovaného v tomto rozsahu za nedostatečně podložené.

V. Závěr a náklady řízení

23. Krajský soud proto zrušil žalobou napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení žalovaného váže právní názor krajského soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

24. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyni vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Žádné ovšem neuplatnila. Proto jí krajský soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení ex lege (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 9. dubna 2021

Mgr. Filip Skřivan, v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje: B. Z.